

SOPIMUS SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN JA BRASILIAN LIITTOTASAVALLAN HALLITUKSEN VÄLILLÄ TURVALLISUUSLUOKITELLUN TIEDON VAIHTAMISESTA JA VASTAVUOROISESTA SUOJAAMISESTA; ALLEKIRJOITTAMINEN

Kahdenvälisten turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskevien sopimusten, jäljempänä tietoturvaluussopimukset, tarve on kasvanut, koska korkea tietoturvaluustaso vaativien tietoaisteiden vaihtaminen ja suojaaminen on ajankohtaistunut kansainvälisen yhteistyön tiivistyessä monissa eri hankkeissa, kuten puolustusalan yhteistyössä ja korkean teknologian kehittämishankkeissa.

Alustavat keskustelut Brasilian kanssa turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskevan kahdenkeskisen sopimuksen aikaansaamiseksi käynnistyivät 2022 ja varsinaiset neuvottelut on käyty vuonna 2024. Valtioneuvoston 1.2.2024 asettamaan valtuuskuntaan kuuluivat jäseninä ulkoministeriön, liikenne- ja viestintäviraston, puolustusministeriön ja Suojelupoliisin edustajia. Valtuuskuntaa johti kansallisen turvallisuusviranomaisen (NSA) päällikkö Päivi Kaukoranta ulkoministeriöstä. Neuvottelut Brasilian kanssa saatiin päätökseen 30.5.2024 ja teksti viimeisteltiin 24.6.2024.

Brasilian kanssa tehty sopimus noudattaa pääpiirteissään aiempia Suomen tekemiä kahdenvälisiä tietoturvaluussopimuksia. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa sellaisen turvallisuusluokitellun tiedon suojaaminen, jota vaihdetaan tai tuotetaan osapuolten välisessä yhteistyössä.

Sopimuksen 2-6 ja 11 artikla sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ja sopimus edellyttää siten eduskunnan hyväksymistä. Kansainvälisistä tietoturvaluusvelvoitteista annetun lain (588/2004) johdosta Suomen ja Brasilian välinen tietoturvaluussopimus voidaan saattaa voimaan niin sanotulla blankettilailla.

Sopimuksen keskeisimmät lainsäädännön alaan kuuluvat velvoitteet sisältyvät sopimuksen 5 artiklaan. Osapuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset kansallisten säädönsä ja määräystensä mukaiset toimet suojatakseen sopimuksessa tarkoitettua turvallisuusluokiteltua tietoa sekä antavat tälle tiedolle saman tasoisen suojan kuin omalle vastaavaan turvallisuusluokkaan kuuluvalla tiedolle (5 artiklan 1 kohta). Sopimuksen mukaisesti osapuolet eivät salli kolmansille osapuolille pääsyä turvallisuusluokiteltuun tietoon ilman luovuttavan osapuolen kirjallista etukäteissuostumusta (5 artiklan 2 kohta). Pääsy turvallisuusluokiteltuun tietoon sallitaan ainoastaan henkilöille, joilla on tiedonsaantitarve, joista on tehty turvallisuusselvitys kansallisten säädösten ja määräysten mukaisesti ja joille on sallittu pääsy tällaiseen tietoon sekä selvitetty heidän vastuunsa turvallisuusluokitellun tiedon suojaamisesta (5 artiklan 3 kohta). Sopimuksen mukaisesti henkilöturvallisuusselvitystä ei edellytetä Suomen osapuolen turvallisuusluokkaan ”KÄYTTÖ RAJOITETTU/RESTRICTED” kuuluvaan turvallisuusluokiteltuun tietoon pääsemiseksi (5 artiklan 4 kohta). Turvallisuusluokiteltua tietoa saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten se on luovutettu (5 artiklan 5 kohta).

Sopimuksen 6 artikla sisältää määräykset turvallisuusluokitelluista sopimuksista. Kysymys on sopimuksista ja alihankintasopimuksista, jotka sisältävät tai joihin liittyy turvallisuusluokiteltua tietoa (esim. puolustusalan hankinnat). Vastaanottajan toimivaltainen turvallisuusviranomaisen ilmoittaa tällöin pyynnöstä luovuttavan osapuolen toimivaltaiselle turvallisuusviranomaiselle, onko ehdotetulle hankeosapuolelle, joka osallistuu turvallisuusluokiteltua sopimusta edeltäviin neuvotteluihin tai tällaisen sopimuksen täytäntöönpanoon, annettu vaadittua turvallisuusluokkaa vastaava asianmukainen todistus turvallisuusselvityksestä (yritysturvallisuusselvitys) (6 artiklan 1 ja 2 kohta). Jos kyse on avoimesta

tarjouskilpailusta, vastaanottajan toimivaltainen turvallisuusviranomainen voi antaa luovuttavan osapuolen toimivaltaiselle turvallisuusviranomaiselle asianmukaiset todistukset turvallisuus selvityksestä ilman virallista pyyntöä (6 artiklan 2 kohta). Sopimuksen mukaisesti yritysturvallisuus selvitystä ei edellytetä Suomen osapuolen turvallisuusluokkaan “KÄYTTÖ RAJOITETTU/RESTRICTED” kuuluvaa turvallisuusluokiteltua sopimusta varten (6 artiklan 3 kohta).

Sopimuksessa on myös yksityiskohtaiset määräykset turvallisuusyhteistyöstä (10 artikla), turvallisuusluokitellun tiedon välittämisestä (7 artikla), turvallisuusluokitellun tiedon kopioinnista, kääntämisestä ja hävittämisestä (8 artikla), vierailuista (9 artikla), tietoturvaloukkauksista (11 artikla), sopimuksen velvoitteiden täyttämistä aiheutuvista kustannuksista (12 artikla), riitojen ratkaisemisesta (13 artikla) sekä sopimuksen voimassaolosta ja irtisanomisesta (14 artikla).

Suomella on tällä hetkellä voimassa tietoturvaluus sopimukset Saksan (SopS 96 ja 97/2004), Ranskan (SopS 66 ja 67/2005), Slovakian (SopS 116 ja 117/2007), Viron (SopS 12 ja 13/2008), Italian (SopS 23 ja 24/2008), Latvian (SopS 33 ja 34/2008), Puolan (SopS 46 ja 47/2008), Eurooppalaisen puolustusmateriaaliyhteistyöjärjestön (OCCAR) (SopS 109 ja 110/2008), Bulgarian (SopS 116 ja 117/2008), Slovenian (SopS 22 ja 23/2009), Tšekin (SopS 53 ja 54/2009), Espanjan (SopS 38 ja 39/2010), Israelin (SopS 34 ja 35/2012), Yhdysvaltojen (SopS 41 ja 42/2013), Iso-Britannian (SopS 49 ja 50/2013) ja Luxemburgin (SopS 59 ja 60/2013), Sveitsin (SopS 88 ja 89/2014), Kroatian (SopS 38 ja 39/2015), Itävallan (SopS 37 ja 38/2018) ja Unkarin (SopS 63 ja 64/2018) kanssa sekä monenvälinen pohjoismainen tietoturvaluus sopimus Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin välillä (SopS 10, 11 ja 12/2013), Euroopan Avaruusjärjestö (ESA) (SopS 94 ja 95/2004), Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehty sopimus (SopS 76 ja 77/2015), Belgian (SopS 8 ja 9/2022), Ukrainan (SopS 37 ja 38/2023), Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten (NATO) (SopS 55 ja 56/2023), Alankomaiden (SopS 5 ja 6/2024) sekä ydinpuolustustietoja koskevasta yhteistyöstä NATO:n jäsenvaltioiden (SopS 56 ja 57/2024) kanssa.

Tarkoituksena on, että Suomen ja Brasilian välillä allekirjoitettaisiin sopimus turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Brasiliassa heinäkuussa 2024. Tämän johdosta esitetään, että Tasavallan Presidentti valtuuttaisi suurlähettiläs Johanna Karangon tai hänen estyneenä ollessaan konsuli Kari Puurusen allekirjoittamaan Suomen puolesta Suomen tasavallan hallituksen ja Brasilian liittotasavallan hallituksen välisen sopimuksen turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta.